

Jeremia 23

- 1 Wee de herders die de schapen van mijn weiden in het verderf storten en laten verdwalen – spreekt de HEER.
- 2 Daarom – dit zegt de HEER, de God van Israël, tegen de herders die mijn volk weiden: Jullie hebben mijn schapen verjaagd en laten verdwalen, en jullie zijn ze niet gaan zoeken. Daarom ga ik jullie zoeken: ik zal jullie straffen voor je kwalijke praktijken – spreekt de HEER.
- 3 Wat er nog van de schapen over is, zal ik bijeenbrengen uit alle landen waarheen ik ze verjaagd heb. Ik breng ze terug naar hun weide, ze zullen vruchtbaar zijn en in aantal toenemen.
- 4 Ik zal herders over ze aanstellen die ze zo zullen hoeden dat ze geen angst meer kennen en er niet één meer zal worden gemist – spreekt de HEER.
- 5 De dag zal komen – spreekt de HEER – dat ik aan Davids stam een rechtmatige telg laat ontspruiten, die als koning een wijs beleid zal voeren en die in het land recht en gerechtigheid zal handhaven.
- 6 Dan wordt Juda verlost en zal Israël in vrede leven. Zijn naam zal zijn “De HEER is onze gerechtigheid”.
- 7 Daarom, de dag zal komen – spreekt de HEER – dat er niet meer wordt gezegd: “Zo waar de HEER leeft, die het volk van Israël uit Egypte heeft bevrijd,”
- 8 maar: “Zo waar de HEER leeft, die de nakomelingen van Israël uit het land van het Noorden heeft bevrijd en uit de andere landen waarheen hij hen verbannen had.” Dan zullen ze weer in hun eigen land wonen.’
- 9 Over de profeten.
- ‘Gebroken ben ik, heel mijn lichaam beeft, ik lijk wel dronken, beneveld door wijn – door toedoen van de HEER, door zijn heilige woorden.’
- 10 ‘Overall is ontrouw, heel het land zucht onder de vloek, verdroogd is het groen in de woestijn. Ieder vliegt af op het kwaad en vindt zijn kracht in onrecht.
- 11 Want profeten en priesters zijn verdorven, zelfs in mijn tempel moet ik hun wangedrag aanzien – spreekt de HEER.
- 12 Daarom zal hun weg een glibberig pad zijn, ze struikelen in het duister, en komen ten val. Als ik met hen afreken, tref ik hen met onheil – spreekt de HEER.
- 13 Bij Samaria’s profeten zag ik ongehoorde dingen: ze lieten zich door Baäl leiden en misleidden Israël, mijn volk.
- 14 Bij Jeruzalems profeten zie ik gruwelijke dingen: overspel! leugen op leugen! Zij steunen de boosdoeners, zodat die niet breken met hun kwalijke praktijken. Iedereen is even slecht geworden als de inwoners van Sodom en Gomorra.
- 15 Daarom – dit zegt de HEER van de hemelse machten over de profeten: Ik geef hun alsem te eten en giftig water te drinken, want de profeten van Jeruzalem hebben heel het land met hun verdorvenheid besmet.
- 16 Dit zegt de HEER van de hemelse machten: Luister niet naar wat de profeten jullie verkondigen. Ze geven jullie valse hoop. Hun visioenen zijn hun eigen verzinsels, ze komen niet van de HEER.
- 17 Tegen hen die mij minachten durven ze te zeggen: “De HEER zegt dat het jullie goed zal gaan.” En tegen ieder die zich door zijn koppige hart laat leiden zeggen ze: “Nee, onheil blijft je bespaard.”
- 18 Wie het raadsbesluit van de HEER kreeg toevertrouwd, moet zijn woorden in zich opnemen en gehoorzamen. Wie goed naar zijn woorden geluisterd heeft, heeft ze ook begrepen.
- 19 De HEER zendt een woedende wind, een razende storm treft de verdorvenen.
- 20 Zijn brandende toorn komt niet tot bedaren voor hij zijn plan geheel heeft uitgevoerd. Eens zullen jullie dat ten volle begrijpen.
- 21 Ik heb die profeten niet gezonden, toch rennen zij of zij mijn boden waren. Ik heb niet tot hen

gesproken, toch spreken zij of zij profeten waren.

22 Hadden ze mijn raadsbesluit vernomen, dan hadden ze mijn volk mijn woorden laten horen, het opgeroepen zijn verdorven levenswandel op te geven, te breken met zijn kwalijke praktijken.

23 Ben ik alleen een God van dichtbij, ben ik niet ook een God van ver? – spreekt de HEER.

24 Als iemand zich verbergt, zou ik hem dan niet zien? – spreekt de HEER. Ben ik niet overal, in de hemel en op aarde? – spreekt de HEER.

25 Ik heb gehoord wat voor leugens die profeten in mijn naam verkondigen. Ze roepen: “Een droom! Ik heb een droom gehad!”

26 Hoe lang nog zullen die leugenachtige profeten, die zichzelf een rad voor ogen draaien, doorgaan?

27 Hoe lang nog zijn ze er op uit om met de dromen die ze elkaar vertellen mijn volk mijn naam te laten vergeten, zoals hun voorouders mijn naam door Baäl zijn vergeten?

28 Een profeet die droomt, vertelt niet meer dan een droom, maar wie mijn woorden kent, geeft mijn woorden betrouwbaar weer. Wat heeft stro met graan gemeen? – spreekt de HEER.

29 Is mijn woord niet als een vuur, als een hamer die een rots verbrijzelt? – spreekt de HEER.

30 Ik zal ze straffen – spreekt de HEER –, ik zal ze straffen, die profeten die elkaar napraten

31 en steeds zo zelfverzekerd “spreekt de HEER” roepen;

32 ik zal ze straffen – spreekt de HEER –, die profeten die misleidende dromen profeteren en mijn volk met hun leugens en aanmatigende praatjes bedriegen. Ik heb hen niet gezonden en ze zijn dit volk op geen enkele manier tot nut – spreekt de HEER.

33 En als een profeet, een priester of wie dan ook vraagt: “Welke last geeft de HEER ons met zijn woorden te dragen?” antwoord dan: “Jullie zelf zijn die last, maar ik zal jullie afwerpen – spreekt de HEER.”

34 De profeet, priester of wie dan ook die het nog over een “last van de HEER” heeft straf ik, samen met zijn hele familie.

35 Vraag elkaar liever: “Wat heeft de HEER geantwoord,” of: “Wat heeft de HEER gezegd?”

36 Spreek niet langer over een “last van de HEER”. Ieder zegt op last van mij te spreken, maar daarmee verdraaien jullie de woorden van de levende God, de HEER van de hemelse machten, jullie God.

37 Vraag een profeet liever wat de HEER geantwoord heeft, of wat hij gezegd heeft.

38 Dit zegt de HEER: Als jullie toch over een “last van de HEER” spreken, terwijl ik jullie heb verboden dat te doen,

39 zal ik jullie optillen en van me afwerpen, samen met de stad die ik jullie en je voorouders gegeven heb.

40 Ik breng eeuwige smaad en schande over jullie, die nooit zal worden vergeten.

De herders van toen.

We maken het staartje mee van de woorden van de HEER over het koningshuis van Juda. Die woorden tegen de koningen uit Davids huis beginnen ergens midden in Jeremia 21 en lopen uit op Jeremia 23:8. Als kopje – in de grondtekst – lezen we in Jeremia 21:11 *Over het koningshuis van Juda*. Het raakt vooral de laatste vijf koningen. Ze komen er niet erg goed af. En dat mag een understatement genoemd worden. Tot nu toe viel het woord nog niet maar het kan niet uitblijven: *herders*. Jeremia 23:1 *Wee de herders die de schapen van mijn weiden in het verderf storten en laten verdwalen – spreekt de HEER*. Herder is een metafoor voor koning, en wel een heel bijzondere want het volk Israël begon bij wijze van spreken als *herder*. Abraham, Izaäk en Jakob waren herders. Nomaden zijn ook *herders*, alleen hebben ze (nog) geen eigen land. Ook de latere leiders van Israël waren van huis uit vaak *herder*. Mozes is *herder* geweest. Hij weidde de schapen van Jetro nadat hij met een van zijn dochters getrouwd was. Exodus 3:1 *Mozes was gewoon de schapen en geiten van*

zijn schoonvader Jetro, de Midjanitische priester, te weiden. Toen hij in de Sinaiwoestijn bij de brandende braamstruik in de buurt kwam, was hij daar met zijn kudde.

Opa is de herder!

Het schijnt een goede leerschool voor kerkenwerk te zijn, werken met echte schapen. En het verloochent zich ook niet. Een kleine anekdote. Ik was predikant o.a. in Ede. Men noemt de predikant ook wel *herder en leraar*. Efeziërs 4:11 Op een dag was ik met mijn vrouw en kleinkinderen op bezoek bij de schaapskooi. De herder stond met de rug tegen de deursponning van de schaapskooi aangeleund. Hij had de kleine kudde op zeker vijftig meter bij zich vandaan stil gezet. Als gebiologeerd stonden ze daar licht schuddend met hun ademhaling dicht op elkaar gepakt te wachten op de aanwijzing van de herder. Ik liep met mijn kleinkinderen achter de kudde langs. Zij liepen naar hun oma. Toen ik langs de kudde in de richting van mijn vrouw liep gebeurde er plotseling iets wat we niet gauw zullen vergeten. De schapen maakten zich los uit de magische greep van de herder en ze volgden mij. 'Opa is de herder', riepen mijn kleindochters bewonderend. Ze weten het nog. De herder was er niet erg van gecharmeerd. Ik vond het op de een of andere manier een heel aparte ervaring. Zouden de schapen aanvoelen dat ik ook herder was? 😊

Dit zegt de HEER, de God van Israël, tegen de herders die mijn volk weiden

Koning David begon als herder

Ook David was herder. Met zijn slinger hield hij de wilde beesten bij de kudde vandaan. Hij schoot met stenen op ze. Zo joeg hij ze weg. Met zo'n zelfde slinger en steen schoot hij ook de brute reus Goliath een steen door zijn voorhoofd. God Die David als herder had geholpen zou hem ook wel terzijde staan tegen zo'n brutaal die de God van Israël durfde lasteren. Een goede herder wordt vast ook een goede koning. 1 Samuel 17:34-37 *Ik heb altijd de kudde van mijn vader gehoed,' antwoordde David. 'Wanneer er een leeuw of een beer kwam om een schaap of een geit uit de kudde te stelen, ging ik erachteraan, overmeesterde hem en redde het dier uit zijn muil. En als hij me wou aanvallen greep ik hem bij zijn kaken en sloeg ik hem dood. Leeuwen en beren heb ik verslagen en die onbesneden Filistijn zal het net zo vergaan, omdat hij de gelederen van de levende God heeft beschimpt! De HEER, die me gered heeft uit de klauwen van leeuwen en beren, zal me ook redden uit de handen van deze Filistijn.* David was iemand die je de kudde – en later het volk – wel kon toevertrouwen. Hij kwam op voor zijn mensen. Met gevaar voor eigen leven beschermde hij ze. Die

mentaliteit vind je niet altijd bij zijn opvolgers. Integendeel, je zou niet zeggen dat ze hetzelfde DNA hebben. God neemt de latere koningen uit de Daviddynastie ernstig kwalijk dat ze zijn kudde verwaarlozen. Zo ziet God Zijn volk. Het is *'mijn kudde'* zegt de HEER. *'Het zijn de schapen van Mijn weide. Daarover heb ik jullie als koning aangesteld; om goed voor Mijn volk te zorgen.'* Maar wat gebeurt? In plaats van de eenheid te versterken en goede leiding te geven hebben de koningen uit Davids familie de schapen verjaagd en laten verdwalen. De kritiek van God liegt er niet om. Jeremia 23:2,3 *Daarom – dit zegt de HEER, de God van Israël, tegen de herders die mijn volk weiden: Jullie hebben mijn schapen verjaagd en laten verdwalen, en jullie zijn ze niet gaan zoeken. Daarom ga ik jullie zoeken: ik zal jullie straffen voor je kwalijke praktijken – spreekt de HEER.* De HEER houdt de koningen verantwoordelijk en dat zal Hij ze laten voelen ook.

De nieuwe herders

In Jeremia 23 gunt de HEER de koningen niet veel aandacht. Hij maakt er weinig woorden aan vuil. Gods aandacht gaat uit naar de schapen. God had de leiding van Zijn volk gedelegeerd, maar dat is Hem niet goed bevallen. Nu neemt de HEER de touwtjes weer in eigen hand. De HEER belooft de schapen weer terug te brengen uit alle landen waar Hij ze naartoe verbannen had. Zeker, het gaat hier over *de rest*, dwz. *Wat er nog van de schapen over is.* Veel Joden vonden de dood bij de verovering van stad en land. Anderen wilden niet uit de ballingschap terugkeren. *Een rest* keerde terug. *Een rest* waar God grote plannen mee had. Ze zullen groeien in aantal. En God gaat ervoor zorgen dat er andere, betere herders komen. Mensen die echt hart hebben voor God en Zijn volk. Jeremia 23: 3,4 *Wat er nog van de schapen over is, zal ik bijeenbrengen uit alle landen waarheen ik ze verjaagd heb. Ik breng ze terug naar hun weide, ze zullen vruchtbaar zijn en in aantal toenemen. Ik zal herders over ze aanstellen die ze zo zullen hoeden dat ze geen angst meer kennen en er niet één meer zal worden gemist – spreekt de HEER.* We stuiten met Gods beloften voor de toekomst op de grenzen van het Oude en Nieuwe Verbond en trekken over die grens. Nog even en God kondigt in Jeremia 23 de komst aan van *de telg uit het huis van David* en dan zijn we helemaal aangeland aan de andere kant van de Bijbel: Het Nieuwe Testament met de komst van onze Here Jezus Christus.

De spruit uit het huis van David

Lessen in leiding geven in dienst aan de HEER.

1. Betrouwbaar in het beheer van de geheimen van God

Met *de herders* waar de HEER het over heeft in Jeremia 23 doelt Hij op de kerkleiders van morgen of beter gezegd die van vandaag: de apostelen en de profeten en de ouderlingen en predikanten. *Herders*, zo worden *de oudsten* van de kerk genoemd in de tijd van het Nieuwe Testament. Je merkt dat deze dingen zo beleefd worden, bijvoorbeeld bij het afscheid van Paulus van de gemeente van Efeze. Hij wordt uitgezwaaid door de leiders van de gemeente die hij *'herders'* noemt. Handelingen 20:28 *Zorg voor uzelf en voor de hele kudde waarover de heilige Geest u als herder heeft aangesteld; u bent de opzieners van Gods gemeente, die hij verworven heeft door het bloed van zijn eigen Zoon.*

Paulus schijnt zich op dat moment te realiseren dat dit vermoedelijk de laatste keer is dat hij de gemeenteleden van Efeze ziet. Hij heeft zeker drie jaar in die gemeente als apostel gewerkt. Nu het moment van afscheid is aangebroken wil de apostel verantwoording afleggen. Het zou zo maar een *blauwdruk* kunnen zijn van wat een gemeente van *een goede herder* mag verwachten. In de eerste plaats wijst de apostel er op dat hij trouw gebleven is aan de boodschap van het Evangelie. Hij is niet onder druk van buiten of voor verleiding van binnen uit bezweken om iets aan het Evangelie te veranderen. Zonder zichzelf op de voorgrond te plaatsen bleef hij zichzelf te midden van conflicten in en buiten de gemeente en deed wat er van hem verwacht mocht worden. Wat hij te zeggen had zei hij in de openbare samenkomst van de gemeente maar ook binnenshuis. Hij zweeg niet als hij moest spreken. Ook riep hij mensen buiten de kerk op zich te bekeren tot God en te geloven in de Here Jezus. Het was hem er alles aangelegen zijn Heer te dienen bij het leiding geven aan de gemeente. Mensen die leiding aan de kerk geven moeten net als de apostel de HEER naar de ogen kijken en niet letten op wat mensen van hen willen. Handelingen 20:19-21 *Ik heb de Heer in alle nederigheid gediend en heb al het verdriet en de beproevingen als gevolg van de samenzweringen van de Joden doorstaan. U weet ook dat ik alles bekend heb gemaakt wat uw welzijn ten goede komt en dat ik u daarover in het openbaar en thuis heb onderricht. Zowel Joden als Grieken heb ik opgeroepen zich te bekeren tot God en te geloven in Jezus, onze Heer.* Bij Paulus merk je hoezeer *herder en leraar* samenvallen. Het betekent goede leiding geven vanuit het Woord en door de kracht van de Geest van God waarmee niet alleen het gedachtegoed van de gemeente maar ook een manier van leven aangestuurd wordt. Er was bij de apostel geen aanzien des persoons. In zijn eerste brief aan de gemeente in Korinthe stelt hij dat hier de eerste opdracht ligt van de apostelen (en andere kerkleiders) om dienaar van de Here te zijn. 1 Korintiërs 4:1-3 *Men moet ons beschouwen als dienaren van Christus, aan wie het beheer over de geheimen van God is toevertrouwd. Van iemand die deze taak vervult, wordt verlangd dat hij betrouwbaar is. Maar hoe u of een menselijke instelling over mij oordeelt interesseert me niet, en hoe ik over mezelf oordeel telt evenmin.* Het moet zo iemand feitelijk weinig interesseren hoe de mensen over hem denken. Natuurlijk zal hij anders gesproken hebben met de mensen uit de Joodse traditie dan met de zogenoemde ‘heidenen’ die die achtergrond niet hadden. Maar hoe groot de verschillen ook waren ze hadden beiden – Jood en heiden – Christus nodig als Verlosser en HEER. In Christus zouden ze één moeten zijn. Van beiden mag verwacht worden dat ze zich laten leiden door de aanwijzingen van de Here.

Opziener van de gemeente

2. Leiding geven in alle openheid.

Paulus moet zich erg verantwoordelijk hebben gevoeld voor de gemeente. De mensen hebben vaak hun eigen gedachten en ideeën. Ook blijken de dingen die iemand meekreeg in zijn jeugd zich

genesteld te hebben in zijn gevoel en wil en verstand. Het is soms moeilijker om dingen af te leren dan iets aan te leren. Daarbij blijkt men vaak gehecht aan de manier waarop men het altijd heeft gezien en gedaan. Het viel de apostel niet altijd gemakkelijk om te zeggen wat hij voor zijn gevoel moest zeggen. Daarbij gaan heilige huisjes omver en gekoesterde dromen worden wreed verstoord. Maar Paulus zou Paulus niet zijn als hij niet zei wat hij meende van Godswege te moeten zeggen tegen de kerk of individueel tegen deze of gene. Dat kon men hem dan kwalijk nemen, maar hij had gedaan wat hij moest doen en dat hij daarop lette komt naar voren bij zijn afscheidswaarden in Handelingen 20:25-27 *Ik weet dat niemand van u, aan wie ik op mijn reizen het koninkrijk heb verkondigd, mij terug zal zien. Daarom verklaar ik hier op deze dag dat ik voor niemands ondergang verantwoordelijk ben; ik heb immers mijn uiterste best gedaan om u vertrouwd te maken met Gods wil.* Niemand zou moeten kunnen zeggen: 'Maar daar wist ik niets van. Dit heeft niemand mij ooit verteld.' Paulus had het hun verteld. Wat ze moesten weten, konden ze weten. Paulus lijkt zich hier een woord van God uit Ezechiël aan te trekken. Daar houdt de HEER de profeet verantwoordelijk voor het volk. Hij moet waarschuwen en wijzen op dingen die niet goed zijn in Gods ogen. Als hij dat nalaat zal God dat op Ezechiël verhalen. Waarschuwt hij wel maar wordt er niet geluisterd, dan zijn de mensen zelf verantwoordelijk. Ezechiël 3:18 *Als ik tegen een slecht mens zeg dat hij sterven zal en je waarschuwt hem niet, je zegt niets om hem te waarschuwen voor de goddeloze weg die hij is ingeslagen, niets om zijn leven te redden – dan is hij weliswaar een slecht mens die sterft doordat hij zelf schuldig is, maar ik zal jou voor zijn dood ter verantwoording roepen.* Ze zijn gewaarschuwd door Ezechiël en dus zelf verantwoordelijk voor wat ze ermee doen. Ze mogen zeggen: 'Ik was het er niet mee eens. Of: Ik trek me er toch niets van aan.' Maar ze mogen niet kunnen zeggen: 'Ik wist van niks.' God houdt de leiders verantwoordelijk voor zijn volk.

**EERLIJKHEID
DUURT HET
LANGST!**

3. Onbaatzuchtig leiding geven.

Het laatste wat de apostel meedeelt aan de kerk van Efeze is ook zeer typerend voor het werk van een goede herder: Hij liet zich niet leiden door (financiële) belangen van gemeenteleden. Handelingen 20:33-35 *Geld of kleding heb ik van niemand verlangd; u weet wel dat ik eigenhandig heb voorzien in mijn levensonderhoud en dat van mijn metgezellen. In alles heb ik u getoond dat u de zwakken zo, door hard te werken, moet steunen, indachtig de woorden van de Heer Jezus, die immers gezegd heeft: "Geven maakt gelukkiger dan ontvangen."* Paulus had een manier van werken – *De tentenmakers-bediening* – die men naar hem genoemd heeft. Hij voorzag in zijn eigen onderhoud door het maken en verkopen van tenten. Hij vond blijkbaar dat hij als apostel het goede voorbeeld moest geven op het punt van onbaatzuchtigheid en armenzorg. Hij zorgde niet alleen voor zichzelf maar ook nog voor anderen. *De armenzorg* stond bij Paulus hoog genoteerd. Hij voerde *de kerkelijke collecte* in om als gemeente van de rijkdom te delen met – in dit geval – de gemeente in Jeruzalem die het niet breed had. In 2 Korintiërs 8 en 9 regelde Paulus de collecte en de zorgvuldige afdracht

van de gelden aan Jeruzalem. In Galaten 2:10 laat Paulus merken dat hij een bijzondere verantwoordelijkheid blijft voelen voor de armenzorg in Jeruzalem. *Onze enige verplichting was dat we de armen ondersteunden, en dat is ook precies waarvoor ik mij heb ingezet.* Ook zijn helper Timotheüs moet van Paulus goed nadenken over de mooie kanten, maar ook de spannende verhouding van geld en geloof. 1 Timotheüs 6:6-10 *Maar voor wie tevreden is met wat hij heeft, is het geloof grote winst. Wij hebben niets in deze wereld meegebracht en kunnen er ook niets uit meenemen. Wij hebben voedsel en kleren, laten we daar tevreden mee zijn. Wie rijk wil worden, staat bloot aan verleiding, raakt in een valstrik en valt ten prooi aan dwaze en schadelijke begeerten die een mens in het verderf storten en ten onder doen gaan. Want de wortel van alle kwaad is geldzucht. Door zich daaraan over te geven, zijn sommigen van het geloof afgedwaald en hebben ze zichzelf veel leed berokkend.*

4. Ook komen er wolven met schaapskleren.

De HEER heeft hoge verwachtingen van de Nieuwtestamentische herders en duizenden en duizenden herders hebben in de loop van de eeuwen de kerk hopelijk op een goede manier gediend en nog, maar Paulus verwachtte ook op dit terrein moeilijkheden. Herders zullen volgens de apostel niet altijd goede herders blijken te zijn. Dit vraagt om een actief en zelfbewuste manier van gemeentelid zijn. Men moet zelf ook nadenken. Gelukkig ontvangen alle gemeenteleden de Heilige Geest. Ieder christen moet zelf kunnen beoordelen of iets deugt of niet. Handelingen 20:29-31 *Ik weet dat er na mijn vertrek woeste wolven bij u zullen binnendringen, die de kudde niet zullen ontzien. Uit uw eigen kring zullen mensen voortkomen die de waarheid verdraaien om de leerlingen voor zich te winnen. Wees daarom waakzaam en vergeet niet hoe ik ieder van u drie jaar lang dag en nacht onder tranen steeds weer raad heb gegeven.* Gelukkig hebben we – als de kerk er niets aan zou doen – persoonlijk de Bijbel om te toetsen of het hele verhaal verteld wordt en of er eventueel afbreuk gedaan wordt aan de aanwijzingen voor geloof en leven.

Wolf in schaapskleren

De telg uit het huis van David

De metafoer 'telg' lijkt even voor de hand liggend als bij toeval te zijn ontstaan. Wie een geslachtsregister tekent ziet als het ware voor zijn ogen een boom ontstaan met allerlei vertakkingen. Het begint inderdaad met een kleine spruit, maar na enkele jaren is het een complete

boom. *De stamboom* is zomaar geboren. Binnen de termen van datzelfde beeld is de waarschuwing van God – om de boom om te hakken – een reële dreiging voor een dynastie zoals die van David. Wat je vervolgens ziet is een omgehouden boomstam. Inderdaad omgehouden maar niet zonder belofte. Er zou een moment komen dat er een twijgje zichtbaar wordt, een jonge spruit zal zich een weg naar buiten zoeken uit de oude stam. De boom die voorgoed geveld leek, zou weer uitbotten. Nieuw leven dient zich aan. Een nieuwe koning uit de oude stamboom. Zo kun je de stambomen in Mattheus en Lucas – waar de familie van David na eeuwen uitloopt op de geboorte van de Here Jezus Christus – verstaan. Alleen al om die reden is het van veel betekenis dat Jozef – die van het huis van David afstamt – het kind van Maria als zijn eigen zoon aanneemt. Mattheus 1:24,25 *Jozef werd wakker en deed wat de engel van de Heer hem had opgedragen: hij nam haar bij zich als zijn vrouw, maar hij had geen gemeenschap met haar voordat ze haar zoon geboord had. En hij gaf hem de naam Jezus.* Als het huis van David het heeft laten afweten en de ballingschap onvermijdelijk wordt, lijkt God niet verder te gaan met de koninklijke familie. Toch speelt Zerubbabel – uit de lijn van David – bij de terugkeer als stadhouder een gewaardeerde rol bij de opbouw van de stad. Er lijkt dan even een discrepantie te ontstaan tussen *de Nathansbelofte* – waarbij God beloofde dat er altijd iemand uit de familie van David op de troon van Israël zou zitten – en de feitelijke breuk met die lijn. 2 Samuel 7:16 *‘Jou stel ik in het vooruitzicht dat je koningshuis eeuwig zal voortbestaan en je troon nooit zal wankelen.’* Maar de belofte van *de telg – het twijgje* dat zich plotseling zal voordoen op de omgehouden stamboom – stelt Gods volk gerust. Het is een belofte die we overigens ook bij Jesaja vinden. Jesaja 11:1 *Maar uit de stronk van Isaï schiet een telg op, een scheut van zijn wortels komt tot bloei.* Het gaat ook bij Jesaja om de geboorte van een koning en ook in dat geval een koning die het beter zal doen dan degenen die hem zijn voorgegaan. Datzelfde ervaren we bij de Messiaanse belofte in Jeremia 23:5,6 *De dag zal komen – spreekt de HEER – dat ik aan Davids stam een rechtmatige telg laat ontspruiten, die als koning een wijs beleid zal voeren en die in het land recht en gerechtigheid zal handhaven. Dan wordt Juda verlost en zal Israël in vrede leven. Zijn naam zal zijn “De HEER is onze gerechtigheid”.* Hier klinkt voor het eerst de belofte dat *de HEER onze gerechtigheid* is. Gedoeld wordt op de manier waarop iemand als Paulus de betekenis van onze Here Jezus voor ons beschrijft: *Hij is onze gerechtigheid.* Met andere woorden: In onze Here Jezus Christus ontvangen wij de gerechtigheid. Je kunt inderdaad denken aan 1 Korintiërs 1:30,31 *Maar uit Hem is het, dat gij in Christus Jezus zijt, die ons van God is geworden: wijsheid, rechtvaardigheid, heiliging en verlossing, opdat het zij, gelijk geschreven staat: Wie roemt, roeme in de Here.* We hebben de gerechtigheid dus niet van onszelf, maar van onze Here Jezus Christus. Hoe delen we daarin? Door het geloof. Het geloof geeft ons deel aan alle schatten en gaven van Christus.

Door geloof alleen

Jezus – de telg uit het huis van David – is de goede Herder.

God legt in Jeremia 23 een verbinding tussen *de telg* en *de herder*. De metafoor *herder* zal later in het

Nieuwe Testament duidelijk maken op welke wijze de Here *Jezus onze gerechtigheid en wijsheid en heiliging en veel verlossing* is geworden. In de eerste plaats kunnen we uit de Evangelieën naar voren halen dat de Here Jezus Zich vereenzelvigd met *de herder*. Johannes 10:14 *Ik ben de goede herder en Ik ken de mijne en de mijne kennen Mij*. Ook wordt de Here door anderen vereenzelvigd met de herder, zoals de Hebreeënschrijver 13:20,21 *Moge de God van de vrede, die onze Heer Jezus, de machtige herder van de schapen, door het bloed van het eeuwig verbond uit de wereld van de doden heeft weggeleid, u toerusten met al het goede, zodat u zijn wil kunt doen*. In het Evangelie van Johannes 10 maakt de Here Jezus duidelijk wat de belangrijkste karaktertrekken zijn van *de goede Herder*. In Johannes 10 – waarvan de eerste twintig verzen volledig aan dit onderwerp zijn gewijd – wordt de metafoor uitgewerkt op een manier die het verlossingswerk van onze Here Jezus Christus inzichtelijk kan maken. Een paar voorbeelden: Jezus heeft geen slechte bedoelingen zoals de dief of de rover. Hij komt door de deur. Hij is de herder. De schapen volgen hem omdat ze zijn stem kennen. Jezus is anders dan de dieven en rovers die hem voorgingen. Hij geeft de garantie dat het goed zal gaan met de schapen die Hem volgen. In plaats van de schapen te roven, te slachten en te vernietigen zal de Here Jezus als de goede Herder zijn leven inzetten voor de schapen. Als er wolven komen, zal Jezus de kudde beschermen met zijn leven. Hij heeft ook nog andere schapen – niet-Joden – die Hij ook moet hoeden en die ook naar Zijn stem luisteren. Het zal worden één kudde, één herder. Dan spreekt Hij over Zijn lijden en sterven en de plaats van de hemelse Vader daarin. Jezus legt Zijn leven zelf vrijwillig af en mag het na verloop van enkele dagen ook vrijwillig weer op zich nemen. Johannes 10:17,18 *De Vader heeft mij lief omdat ik mijn leven geef, om het ook weer terug te nemen. Niemand neemt mijn leven, ik geef het zelf. Ik ben vrij om het te geven en om het weer terug te nemen – dat is de opdracht die ik van mijn Vader heb gekregen.* Het mag dan zo zijn dat Johannes veel van Jezus' woorden over *de herder* heeft opgepikt en verwerkt in Johannes 10, ook de andere apostelen hebben gemerkt dat de Here zich altijd Herder gevoeld heeft van het volk. En dat niet ten onrechte. Hij was per slot van rekening gezalfd tot *koning en hogepriester en profeet*. Zo ging het de Here aan Zijn hart dat de mensen niet wisten waar ze het moesten zoeken. In Mattheus 9:36 lezen we: *Toen Hij de scharen zag, werd Hij met ontferming over hen bewogen, daar zij voortgejaagd en afgemat waren, als schapen die geen herder hebben*. Naast de uitvoerige uitwerking van de metafoor *herder* in Johannes 10 komen er incidenteel in de Evangelieën nog andere verwijzingen voor. Mattheus 26:31 *Onderweg zei Jezus tegen hen: 'Jullie zullen mij deze nacht allemaal afvallen, want er staat geschreven: "Ik zal de herder doden, en de schapen van zijn kudde zullen uiteengedreven worden."* Het is een voorbode van het lijden en sterven dat de herder zal moeten doormaken ter wille van de schapen. Voor de schapen zullen het buitengewoon verwarrende dagen blijken te zijn. Maar juist zo en zo alleen zou aan het licht komen dat Hij onze Here Jezus Christus de Goede Herder is Die Zijn leven over heeft voor de schapen. Aan Hem geeft God ook het vonnis in handen over alle mensen. Wie zou dit beter kunnen doen – eerlijker en barmhartiger oordelen – dan Hij Die voor alle mensen die in Hem geloven de toegang tot Gods Koninkrijk ontsloot. Alle mensen zullen de Here passeren bij het eindoordeel. De Here zal dan veel weg hebben van de herder die de schapen van de bokken scheidt. Mattheüs 25:32 *En al de volken zullen vóór Hem verzameld worden, en Hij zal ze van elkander scheiden, zoals de herder de schapen scheidt van de bokken,*

Jezus is de goede herder

Het recht op terugkeer zal een daad van God zijn die het Joodse volk niet zal vergeten.

De Here God denkt dat de terugkeer van de Joden uit de diaspora naar het land van herkomst de beleving van *de Exodus* zal overtreffen. De uittocht uit Egypte was op zich een grootse prestatie. Het volk Israël vond in het begin de Exodus – van alle heilsfeiten – wel het grootste wonder. Wanneer ze echt hun trots op hun God wilden uitdrukken verwezen ze naar de uittocht. Jeremia 23:7 *“Zo waar de HEER leeft, die het volk van Israël uit Egypte heeft bevrijd,”* zeiden ze dan. Er was volgens hen geen God die zo iets gepresteerd had voor Zijn volk. Tussen de regels door merken we in de Thora – waar de Exodus vermeld wordt – dat ook de andere volken zeer onder de indruk waren van de God van Israël. Ze deden het in hun broek als Israël hun richting uitkeek. Sommige volken weigerden in die tijd de doortocht door hun land ook al beloofde Mozes dat het een vredelievende doortocht zou zijn. Niet alleen de inwoners van Jericho keken met argusogen naar de mensen uit Israël die om de stad heentrokken, maar zelfs de muren begaven het na zeven rondjes. Het werd dan ook een gevleugeld woord in Israël. *“Zo waar de HEER leeft, die het volk van Israël uit Egypte heeft bevrijd.”* Het was een van de meest overtuigende bewijzen dat de God van Israël de levende God was, Heer over alle Heren en koning van alle koningen. De HEER had niet alleen het land Kanaän als *het beloofde land* aan de nakomelingen van Abraham, Izaäk en Jakob in het vooruitzicht gesteld, maar Hij had ook woord gehouden. Maar hoe groot dat evenement ook geweest was, in de toekomst zou God daden doen die de Exodus zouden overschaduwen. Hij zou de Joden – waar ze ook woonden buiten Israël – terugbrengen naar het land van herkomst. De toekomstige daden van God zouden de voorgaande daad van de Exodus van zijn plaats duwen. Na de terugkeer in het eigen land zal men elkaar anders begroeten. Jeremia 23:8 *“Zo waar de HEER leeft, die de nakomelingen van Israël uit het land van het Noorden heeft bevrijd en uit de andere landen waarheen hij hen verbannen had.”* Sinds 1948 en de vorming van de Staat Israël is de terugkeer van Joden uit alle werelddelen een gegeven. Het leven in de Staat Israël wordt – hoe spannend het er soms ook is – ervaren als thuiskomen. Het is de meest veilige plek voor de Joodse gemeenschap op aarde. Tot zover de woorden over het huis van David. De HEER en Jeremia gaan nu over op een andere groep: *de profeten*. Het staat er als een titel boven. Jeremia 23:9 *Over de profeten.*

Uittocht

Terugkeer

Over de profeten en de priesters

Het eerste wat opvalt is dat Jeremia totaal uit zijn doen is op het moment dat dit thema wordt aangesneden. Jeremia 23:9 *Over de profeten.* *‘Gebroken ben ik, heel mijn lichaam beeft, ik lijk wel dronken, beneveld door wijn – door toedoen van de HEER, door zijn heilige woorden.’* Wat brengt de profeet Jeremia nu zo uit zijn doen? Hij wijst zelf de oorzaak aan: *Het is door toedoen van de HEER, door zijn heilige woorden.* We moeten het dus zoeken in wat God vertelt over de profeten. Het gaat over zijn beroepsgroep. Als een register-accountant hoort van fraude in grote accountantskantoren dan zal hem dat schokken. Dat is vergelijkbaar. Jeremia is zelf ook *profeet*. Het raakt hem. Als het inslaat als een bom dan gebeurt het wel vlak naast hem. Dat moet schokkend zijn. Misschien realiseert hij zich – net als Petrus – dat het niet zoveel scheelde of hij behoorde zelf ook bij die

anderen. Daar komt nog iets bij. Niet alleen is Jeremia *profeet*, maar hij is van huis uit ook nog priester. Hij komt uit een priesterlijke familie en die krijgen er in het voorbijgaan ook van langs. De profeten deugen niet. De priesters evenmin. Jeremia 23:10,11 *'Overal is ontrouw, heel het land zucht onder de vloek, verdroogd is het groen in de woestijn. Ieder vliegt af op het kwaad en vindt zijn kracht in onrecht. Want profeten en priesters zijn verdorven, zelfs in mijn tempel moet ik hun wangedrag aanzien – spreekt de HEER.* Die twee worden wel vaker in een adem genoemd. In Jeremia 6:13 en 8:10 bijvoorbeeld maar ook in Sefanja 3:4 en Micha 3:11 *De leiders spreken er recht in ruil voor geschenken, de priesters geven onderricht tegen betaling, de profeten voorspellen voor geld, terwijl ze zich op de HEER beroepen en zeggen: 'De HEER is toch in ons midden? Ons kan geen kwaad overkomen.'* Profeet en priester beiden in de fout. Opmerkelijk, jazeker. Is het begrijpelijk dat beiden corrupt zijn, profeet en priester? Vermoedelijk wel. Ze raken elkaar, want de profeet vertelt het woord van God en God woont in de tempel. De profeet vertelt wat goed is en wat niet en de tempel is de plek van de verzoening van de zonden. Verandert de profeet in zijn godsopvatting of in zijn ideeën over goed en kwaad dan raakt dit de tempel en de dienst aan God en ook de dienst van de verzoening. Die profeten en priesters zetten op die manier iedereen op het verkeerde been. Ze veranderen de borden langs de weg. Wegen worden dwaalwegen. Het volk wordt de verkeerde kant uitgestuurd. De straf die God voor de profeten en priesters in gedachten heeft liegt er niet om. Hij zal hun eigen weg ook opbreken. Ze komen nergens meer. Het zal glad en donker zijn, onbegaanbaar maakt God de weg waarop ze gaan. Jeremia 23:12 *Daarom zal hun weg een glibberig pad zijn, ze struikelen in het duister, en komen ten val. Als ik met hen afreken, tref ik hen met onheil – spreekt de HEER.*

Profeet

Priester

Corruptie

Waar God de grootste moeite mee heeft is – wat wij noemen – de corruptie. Daar komt vermoedelijk ook de verwijzing naar Sodom en Gomorra vandaan. Al die lui in Sodom en Gomorra waren mal in het hoofd geworden. Er was niet een die zei: 'He doe niet zo idioot.' Op Lot na dan. Er was geen verschil van mening. Het was een soort van volksoploop waar Lot en zijn gezin mee geconfronteerd werden. Iedereen leek daar aan mee te doen. Dat is bijzonder griezelig. Sommige mensen vinden het misschien vervelend dat ons volk zo verdeeld is. Eenheid is inderdaad iets moois, maar als de meerderheid kwaad wil, berg je dan maar. Dat idee, dat de profeet en de priester twee handen op een buik waren. Dat is eng. Dan kun je nog beter conflicten hebben en openlijke ruzie. Die profeten in de tijd – toen het Noorden nog deel uitmaakte van Israël – zaten natuurlijk fout. Die lieten zich door de god Baäl leiden en ze misleidden het volk. Maar de profeten van Juda doen net alsof het van de HEER komt en dat is nog een graadje erger. Het vervelende is dat iedereen er in meegaat. Er is

niemand die roept: 'Doe niet zo mal. Dit kan toch niet. Zoiets kan de HEER nooit gezegd hebben'. Niemand zei dat. Men slikte de veranderingen voor zoete koek. De leugen vond wel heel gemakkelijk ingang. Jeremia 23:13-15 *Bij Samaria's profeten zag ik ongehoorde dingen: ze lieten zich door Baäl leiden en misleidden Israël, mijn volk. Bij Jeruzalems profeten zie ik gruwelijke dingen: overspel! leugen op leugen! Zij steunen de boosdoeners, zodat die niet breken met hun kwalijke praktijken. Iedereen is even slecht geworden als de inwoners van Sodom en Gomorra. Overspel en leugen wijzen er vermoedelijk op dat de meest kostbare verbondswaarden van waarheid en trouw (cheset en emet) in het persoonlijke leven van de profeten met voeten getreden werden. Dat kan wijzen op oneerlijkheid in huwelijkse relaties, maar wijst nog eerder op de acceptatie van andere goden en gebruiken. En dat allemaal in de naam van de HEER. Hoewel de straf al bekend gemaakt wordt, gaat het kwaad dat de profeten en priester verweten wordt nog wel even door. Jeremia 23:16 *Daarom – dit zegt de HEER van de hemelse machten over de profeten: Ik geef hun alsem te eten en giftig water te drinken, want de profeten van Jeruzalem hebben heel het land met hun verdorvenheid besmet.**

Alsem

De valse profeten

Paulus schrijft in Romeinen 1 over een wereld die van God los is. Ik weet niet of het laatste woord altijd de climax vormt van wat iemand wil zeggen, maar duidelijk is wel dat er verontwaardiging klinkt in de laatste woorden die Paulus er aan wil wijden. Wat hem dwars zit is misschien nog niet eens altijd dat mensen verkeerde dingen doen maar hij ziet nog iets: Men keurt het kwaad van een ander ook goed. 'Jij zegt niks verkeerd van mij, dan zeg ik niets van jou.' Daar begint het misschien mee, maar het loopt uit op het goedkeuren van wat totaal niet deugt. Dat is zeer verontrustend. Romeinen 1:32 *En hoewel ze het vonnis van God kennen en weten dat mensen die dergelijke dingen doen de dood verdienen, doen ze dit alles toch. Sterker nog, ze juichen het zelfs toe dat anderen het ook doen.* Dat is ongeveer hetzelfde als wat de HEER tegen de profeten heeft. Jeremia 23:16-18 *Dit zegt de HEER van de hemelse machten: Luister niet naar wat de profeten jullie verkondigen. Ze geven jullie valse hoop. Hun visioenen zijn hun eigen verzinsels, ze komen niet van de HEER. Tegen hen die mij minachten durven ze te zeggen: "De HEER zegt dat het jullie goed zal gaan." En tegen ieder die zich door zijn koppige hart laat leiden zeggen ze: "Nee, onheil blijft je bespaard."* Dat neemt de HEER die profeten zeer kwalijk. Dat ze misbruik maken van de Naam van de HEER. Tegen lui die fout bezig zijn zeggen doordrustig 'dat het goed met hen zal gaan' en 'dat de HEER dat zegt.' De HEER vindt dat ongehoord. Ook al heeft iemand een harde kop en verzet hij zich tegen alles wat van God komt, dan nog spelen ze mooi weer. 'Nee hoor je hoeft niet bang te zijn', zeggen ze. Onheil zal je bespaard blijven.' Er zijn twee soorten *valse profeten*. Je hebt de profeten die net als Jeremia dicht bij het vuur zitten. Het ziet er naar uit dat God hen net als Jeremia tot deze professie geroepen heeft. Ze hebben *inside information*, maar – en dan komt het – het komt er niet uit bij sommige mensen. Ze geven er een draai aan. Het komt niet over zoals God het bedoelde. Het zijn feitelijk mensen die beter moeten weten. Misschien is Jeremia over deze collega's nog het meest in shock. We komen hier op terug.

De na-aap-profeten

De na-aap-profeten

Eerst kijken we naar de na-aap-profeten. Die zijn er namelijk ook. Het vervelende van *deze zogenaamde profeten* is dat ze net doen alsof ze *een ware profeet* zijn. Ze imiteren de manier waarop *een ware profeet* van God spreekt. Ze kennen de manier van praten. De manier van optreden. Het zijn meesters in het nadoen. Het is zelfs voor iemand met een geoefend oor niet zo gemakkelijk om de foute jongens er uit te halen. Op die manier wordt het voor gewone mensen heel lastig om uit te maken wie ze kunnen vertrouwen en wie niet. Misschien kunt u een glimlach niet onderdrukken als u hoort hoe ‘handig’ ze dat doen. Maar er valt weinig te lachen als je eenmaal begrijpt dat ze niet alleen de ware profeet een hak zetten. Feitelijk doen ze net alsof God ook tot hen heeft gesproken. En dat is niet zo. God ontkent dat namelijk. Ze verzinnen zelf een boodschap en zetten er een namaakhandtekening van God onder. Wat doen ze dan bijvoorbeeld? Drie dingen. Althans deze drie worden genoemd. Ze roepen:

a. Ik had een droom.

Feit is dat een droom een legitieme manier is om een profetische boodschap van God te ontvangen. Genesis 28:12 Numeri 12:6 1 Samuel 28:6 Daniël 7:1 Joel 2:28 Je moet van goeden huize komen om te weten dat de ene droom wel en de andere nooit van God kan komen. Jeremia 23:25-27 *Ik heb gehoord wat voor leugens die profeten in mijn naam verkondigen. Ze roepen: “Een droom! Ik heb een droom gehad!” Hoe lang nog zullen die leugenachtige profeten, die zichzelf een rad voor ogen draaien, doorgaan? Hoe lang nog zijn ze eropuit om met de dromen die ze elkaar vertellen mijn volk mijn naam te laten vergeten, zoals hun voorouders mijn naam door Baäl zijn vergeten?* Dit zijn buitengewoon irritante lui. Ze weten hoe sterk het volk soms smacht naar een woord van de HEER. Dan hoef je bij wijze van spreken maar een vroom gezicht op te zetten en een beetje geheimzinnig te doen over een droom die van God zou zijn en je hebt alle oren wijd open. Maar die mensen draaien zichzelf gewoon een rad voor de ogen. ‘Geloof je het zelf’, vraagt de HEER. Die mensen kunnen liegen dat het gedrukt staat. En toch merk je ook hier enige aarzeling van de HEER. Zouden ze echt iets opgevangen hebben? Maar in dat geval hadden ze gewoon eerlijk door moeten geven wat ze hebben opgepikt. Hun verhaal klopt gewoon niet. Jeremia 23:28 *Een profeet die droomt, vertelt niet meer dan een droom, maar wie mijn woorden kent, geeft mijn woorden betrouwbaar weer.* ‘Het is gewoon een flut verhaal’, vindt de HEER. Het heeft kop noch staart. Daar vul je geen magen mee. *Wat heeft stro met graan gemeen? – spreekt de HEER.* Het verschil tussen echte profetie en valse profetie is het verschil tussen graan en stro. Het verschil tussen koren en kaf. Het is een halfzacht verhaal. En dat terwijl een woord van God wel aankomt. Jeremia 23:29 *Is mijn woord niet als een vuur, als een hamer die een rots verbrijzelt? – spreekt de HEER.* Maar goed, die lui zijn niet voor een gat te vangen. Als deze

deur wordt dichtgetimmerd komen ze met iets anders. De een schermt met dromen, terwijl een ander plechtig kijkt en zegt:

b. Zo spreekt de HEER.

Dat is het volgende stijlbloempje. Terwijl Jeremia de woorden ijskoud blijft gebruiken – want in zijn geval spreekt de HEER ook door hem tot het volk – komen de valse munters met hun imitatie van een ware profeet. Ook zij zeggen allerlei dingen tegen de mensen en voegen er zo nu en dan met een schijnheilig gezicht de woorden – *spreekt de HEER* – er tussen, net zoals een echte profeet dat doet. De HEER God is er helemaal klaar mee. Hij gaat die lui hard aanpakken. Jeremia 23:30-32 *Ik zal ze straffen – spreekt de HEER –, ik zal ze straffen, die profeten die elkaar napraten en steeds zo zelfverzekerd “spreekt de HEER” roepen; ik zal ze straffen – spreekt de HEER –, die profeten die misleidende dromen profeteren en mijn volk met hun leugens en aanmatigende praatjes bedriegen. Ik heb hen niet gezonden en ze zijn dit volk op geen enkele manier tot nut – spreekt de HEER.* Maar nog is hun vocabulaire niet uitgeput. Ze hebben nog een pijl op hun boog waar ze de mensen mee beschadigen. Dat doen ze als ze beginnen over de last.

Zo spreekt de HEER.

c. Last van de HEER.

Wij kennen de term wel dat iemand ‘op last van de burgemeester of de politie’ vraagt – bijvoorbeeld – om vuilnis, dat een dag te vroeg bij de weg is gezet weg te halen. Zo iemand doet dat dan inderdaad in opdracht van iemand die boven hem staat. Zo ontvangt een profeet soms *een last van de HEER*, een bepaalde opdracht. En nu komen die valse profeten ook met zo’n soort verhaal. Aan dit gevalletje zouden trouwens niet alleen de mensen die zich uitgeven als profeet, maar ook de priesters zich schuldig maken. De woordspeling is wel raak trouwens. Als de profeet zoiets vraagt, zegt de HEER, dan moet je zeggen ‘dat hijzelf die last is.’ Jeremia 23:33 *En als een profeet, een priester of wie dan ook vraagt: “Welke last geeft de HEER ons met zijn woorden te dragen?” antwoord dan: “Jullie zelf zijn die last, maar ik zal jullie afwerpen – spreekt de HEER.”* Je kunt ze beter vragen naar wat de HEER gezegd of geantwoord heeft, suggereert Jeremia. Beantwoord de vraag van zo’n surrogaat-profeet zelf ook maar met de vraag: ‘Nou dat moet jij ons vertellen. Jij bent toch de profeet. Vertel maar, wat antwoorde de HEER?’ Jeremia 23:35-37 *Vraag elkaar liever: “Wat heeft de HEER geantwoord,” of: “Wat heeft de HEER gezegd?” Spreek niet langer over een “last van de HEER”. Ieder zegt op last van mij te spreken, maar daarmee verdraaien jullie de woorden van de levende God, de HEER van de hemelse machten, jullie God. Vraag een profeet liever wat de HEER geantwoord heeft, of wat hij gezegd heeft.* Ook van dit spelletje heeft de HEER al gauw genoeg. Het zal consequenties hebben voor de betrokken nep-profeten, maar ook voor hun familie en voor de hele stad. God zal laten voelen dat Hij niet met Zich laat spotten. Jeremia 23:34,39,40 *De profeet, priester of wie dan ook die het nog over een “last van de HEER” heeft*

straf ik, samen met zijn hele familie. Dit zegt de HEER: Als jullie toch over een “last van de HEER” spreken, terwijl ik jullie heb verboden dat te doen, zal ik jullie optillen en van me afwerpen, samen met de stad die ik jullie en je voorouders gegeven heb. Ik breng eeuwige smaad en schande over jullie, die nooit zal worden vergeten. De HEER neemt dit hoog op. Het gaat ook wel ergens om. De betrouwbaarheid van Gods openbaring. Deze mensen brengen de profetie in diskrediet.

Toch gaat het hier nog maar over nep-figures. Mensen die een te grote broek aantrekken. Ze doen zich groter voor dan ze zijn. Ze willen de profeet uithangen, terwijl ze God nog nooit van dichtbij hebben gezien. Maar er zijn ook andere mensen in Juda en Jeruzalem. Het zijn mensen die misschien wel dicht bij Jeremia stonden. Echte profeten die net als Jeremia dicht bij de HEER stonden. Mensen die aangesloten waren op de golflengte van de HEER zodat ze Zijn Woorden konden opvangen en konden doorgeven. We kunnen dat opmaken uit het woord *raadsbesluit* dat tweemaal valt.

Mensen die een te grote broek aantrekken

Gezalfden van de HEER

Misschien vraag je je af waarom de HEER de leiders van Israël in de eerste plaats verantwoordelijk houdt voor de afval van het geloof van het volk. Hoewel, wij voelen dat ook wel zo. Als een kerkgemeenschap de verkeerde afslag neemt, zouden wij ook in eerste instantie kijken naar de kerkenraad, de dominee en de ouderlingen. Die dragen de verantwoordelijkheid. Zeker, iedere kerkganger is ook zelf verantwoordelijk, maar de ambtsdragers zijn door God en de gemeente geroepen om goede leiding te geven. Dan mag je daar toch ook op vertrouwen? Daar komt in de situatie van Israël nog iets bij. Het lijkt er op dat de verantwoordelijkheid van de mensen die de leiding hadden in die tijd gewoon veel groter was dan nu omdat zij de Heilige Geest hadden en de gewone mensen niet. Wees eerlijk, de roeping van Godswege ging in het Oude Testament voor *de priester en de koning en de profeet* vaak gepaard met een bijzondere toezegging van de Geest van God. Je ziet het misschien niet altijd, maar bijvoorbeeld wel bij de zalving van David tot koning. 1 Samuel 16:12,13 *En de HEER zei: ‘Hem moet je zalven. Hij is het.’ Samuel nam de hoorn met olie en zalfde hem te midden van zijn broers. Van toen af aan was David doordrongen van de geest van de HEER.* Of dit er nu altijd met zoveel woorden bij gezegd wordt of niet, het zijn *de gezalfden van de HEER*, de messiaanse gestalten van het Oude Testament. Daarin onderscheidt het Oude Testament zich sterk van het Nieuwe Testament. De belofte van het Nieuwe Verbond is namelijk dat ieder gelovig mens een nieuw hart zou ontvangen, een nieuwe Geest in zijn binnenste, zodat het – zoals de HEER dit via Jeremia zegt – niet nodig is dat de een de ander leert. Jeremia 31:33,34 *Maar dit is het verbond dat ik in de toekomst met Israël zal sluiten – spreekt de HEER: Ik zal mijn wet in hun binnenste leggen en hem in hun hart schrijven. Dan zal ik hun God zijn en zij mijn volk. Men zal elkaar niet meer hoeven te onderwijzen met de woorden: “Leer de HEER kennen,” want iedereen, van groot tot klein, kent mij dan al – spreekt de HEER. Ik zal hun zonden vergeven en nooit meer denken aan wat ze hebben misdaan.* In de nieuwe tijd – die pas sinds de komst van de Here Jezus is aangebroken – kan ieder gelovig mens zijn persoonlijke afwegingen maken. Natuurlijk blijven we mensen nodig hebben in de kerk en de samenleving die goede leiding geven, maar we zijn er ten opzichte van het Oude Verbond op vooruitgegaan in die zin dat we ook een eigen kompas hebben. Ieder gelovig mens

zou moeten kunnen beoordelen of iets in de haak is of niet. Niet voor niets doen de apostelen meer dan eens een beroep om ook vooral zelf na te denken en ook zelf te beoordelen of het waar is wat iemand zegt of niet. Paulus doet dat bijvoorbeeld in de man/vrouwdiscussie in 1 Korintiërs. Hij vindt dat de gemeenteleden zelf wel kunnen beoordelen of het hout snijdt wat hij zegt. 1 Korintiërs 11:13 *Oordeelt u daarom zelf. Is het gepast dat een vrouw met onbedekt hoofd tot God bidt?* Ook Johannes doet in zijn brieven – en dan gaat het om het vermogen om te onderscheiden of iets van God komt of van de duivel – een beroep op het eigen beoordelingsvermogen van de christen. 1 Johannes 2:20,21 en 27 *U echter bent gezalfd door de heilige, u allen weet dat. Ik schrijf u niet omdat u de waarheid niet zou kennen, maar juist omdat u die kent en omdat uit de waarheid nooit een leugen voortkomt. Bestaat er een grotere leugenaar dan iemand die ontkent dat Jezus de christus is? (...) Dit wilde ik u schrijven over hen die proberen u te misleiden. Wat uzelf betreft: de zalving die u van hem ontvangen hebt is blijvend, u hebt geen leraar nodig. Zijn zalving leert u alles naar waarheid, zonder bedrog. Blijf daarom in hem, zoals zijn zalving u geleerd heeft.* Wij hebben dankzij de Heilige Geest een inwendig kompas. Dat hadden de mensen in de oude bedeling niet. Het waren schapen en zij volgden de herder en als die herder niet goed de weg wees, verdwaalden ze. Om die reden houdt God de profeten en koningen en priesters ook in de eerste plaats verantwoordelijk.

Wij (NT) hebben een tom tom, zij (OT) hadden alleen maar een kaart.

De zalving van David door Samuel.

Het raadsbesluit van de HEER

De vraag was, waarom was Jeremia zo uit zijn doen toen de profeten er van langs kregen van God. Hij begon helemaal te trillen en te beven. Hij voelde zich als iemand die teveel gedronken heeft. Hij had het niet meer. Wat brengt Jeremia zo van zijn stuk. Het is *het raadsbesluit van de HEER*. Dat woord duikt plotseling op in deze discussie in vers 18 en 22. Jeremia 23:18 en 22 *Wie het raadsbesluit van de HEER kreeg toevertrouwd, moet zijn woorden in zich opnemen en gehoorzamen. Wie goed naar zijn woorden geluisterd heeft, heeft ze ook begrepen. (...) Hadden ze mijn raadsbesluit vernomen, dan hadden ze mijn volk mijn woorden laten horen, het opgeroepen zijn verdorven levenswandel op te geven, te breken met zijn kwalijke praktijken.* Het gaat om *inside information*, die deze profeten hadden opgedaan omdat ze van de HEER toegang hadden verkregen tot de binnenste gelederen van Gods omgeving. Dat is echt schokkend. Het gaat bij een aantal collega's van Jeremia niet om mensen die van toeten noch blazen weten. Telkens als *het raadsbesluit* genoemd wordt gaat het om zaken waardoor de HEER ook geschokt is. Begrijpelijk. Naarmate iemand meer directe toegang heeft gekregen tot de binnenste cirkels van Gods nabijheid, hoe bestaat het dan dat je toch met je eigen verhaal naar buiten komt? Het minste wat van zo iemand verwacht kan worden is dat hij in ieder

geval eerlijk doorgeeft wat hijzelf heeft begrepen. Kijk maar, dat zegt de HEER: *Wie het raadsbesluit van de HEER kreeg toevertrouwd, moet zijn woorden in zich opnemen en gehoorzamen. Wie goed naar zijn woorden geluisterd heeft, heeft ze ook begrepen.* Is de HEER te goed van vertrouwen geweest? Heeft Hij mensen toegelaten tot zijn naaste kring van medewerkers die totaal niet te vertrouwen zijn? De reactie van de HEER is er een van opperste woede. Jeremia 23:19 *De HEER zendt een woedende wind, een razende storm treft de verdorvenen. Zijn brandende toorn komt niet tot bedaren voor hij zijn plan geheel heeft uitgevoerd.* Het lijkt er op dat de HEER zegt: 'Het kan niet waar zijn dat die mensen in mijn gelederen waren opgenomen. Als ze wel uit *de inner circl* van Gods raadsliden komen, dan hadden ze onversneden hun verhaal aan het volk moeten doorgeven.' Kijk maar verderop: *Hadden ze mijn raadsbesluit vernomen, dan hadden ze mijn volk mijn woorden laten horen, het oproepen zijn verdorven levenswandel op te geven, te breken met zijn kwalijke praktijken.* Dit is het meest schokkend – ook voor Jeremia om te ontdekken – dat de mensen die naast hem stonden en die positief meededen in de beraadslaging van de HEER zich later zo schandalig onbetrouwbaar zouden gedragen. Ook uit het vervolg krijg je de indruk dat de HEER die *valse profeten* wel heel dichtbij laat komen. Ze staan bij het overleg dat de HEER voert met Zijn intimi. Ze staan bij wijze van spreken met de neus vooraan. Maar als ze het gevoel hebben ver genoeg bij God vandaan te zijn kramen ze er van alles uit: dingen die ze in ieder geval niet van God hebben. De HEER vraagt zich af wat die profeten wel niet denken. Denken ze dat Hij alleen een God van dichtbij is. Is Hij ook niet een God van ver in die zin dat niets aan Zijn aandacht ontsnapt? Niemand kan zich voor Hem verbergen. Er is niets wat aan de HEERE ontgaat. Jeremia 23:23,24 *Ben ik alleen een God van dichtbij, ben ik niet ook een God van ver? – spreekt de HEER. Als iemand zich verbergt, zou ik hem dan niet zien? – spreekt de HEER. Ben ik niet overal, in de hemel en op aarde? – spreekt de HEER.*

Valse leraren

Ook wij kennen mensen – belangrijke theologen die groot vertrouwen genoten omdat ze dicht bij de HEER stonden – die zich later vervreemdden van de HEER en de kerk. Schokkend: ze stonden echt heel dicht bij de HEER en ze laten het soms volstrekt afweten. Het oordeel van het Nieuwe Testament is niet mild over dit soort lieden. Hebrëeën 6:4-8 *Want wie ooit door het licht beschenen is, geproefd heeft van de hemelse gave en deel gekregen heeft aan de heilige Geest, wie het weldadig woord van God en de kracht van de komende wereld ervaren heeft en vervolgens afvallig is geworden, kan onmogelijk een tweede maal worden bekeerd, omdat zo iemand voor zichzelf de Zoon van God opnieuw kruisigt en aan bespotting blootstelt. Land dat de overvloedige regen opneemt, en nuttige gewassen oplevert aan wie het bewerken, ontvangt Gods zegen, maar land dat dorens en distels voortbrengt, is waardeloos en rijp voor vervloeking; het zal uiteindelijk in vlammen opgaan.* Schokkend, maar het bestaat blijkbaar dat mensen die dicht bij God stonden, van Hem vervreemden. Het kan met zulke mensen niet goed aflopen.